

MURAT YEŞILTAŞ**Savunma Sanayiinde özgürleşme**

Son yıllarda krizlerin eksik olmadığı Türk-Amerikan ilişkilerinde yeni krizin adı CAATSA yaptırımları. Uzun zamandır beklenen ancak nasıl uygulanacağı konusunda Amerikan yönetiminin de karar veremediği yaptırımlar Trump'ın görevden ayrılmasına bir ay kala hayata geçirildi. Kimilerine göre bu bir uyarı; kimileri de yaptırımın beklendiğinden çok daha hafif olduğu kanaatini taşıyor.

Nasıl bir durumla karşı karşıya olunduğunun anlaşılması için metnin diline, teknik tarafına ve siyasi-jeopolitik bağlamına bakmakta fayda var. Metnin dilinin dikkatli bir şekilde hazırlandığı oldukça açık. [ABD](#), [Türkiye](#)'nin NATO bağlamında karşılık geldiği yerin önemini vurgularken müttefik ifadesini ön plana çıkaran bir dil benimsiyor. Öte yandan yaptırımların Türkiye'nin askeri kapasitesi veya hazırlılık kapasitesini hedef almadığını ifade eden bir yaklaşım da bu ittifak tanımlaması ile ilişkilendirilen bir izlenim sağlıyor. Metnin dilindeki Türkiye ile kurulan müttefiklik ilişkisine eşlik eden bir izahatın da hemen ardından sunulduğu görülüyor. Bu yöntem, elimizden geleni yaptık ama "Türkiye bizi dinlemedi" izlenimini edinmemiz için kullanılmış gibi görünüyor.

Hedef Türkiye ya da Türk Silahlı Kuvvetleri değil izlenimini pekiştiren ise yaptırımın teknik tarafında ortaya çıkıyor. Metnin ilk anlamından da anlaşılacağı üzere, yaptırım sadece ve sadece [Savunma Sanayii](#) Başkanlığına (SSB) yönelik uygulanıyor. Aynı zamanda SSB'nin Türk savunma sanayiinin bel kemiğini oluşturduğu da vurgulanıyor. Teknik olarak yaptırımın SSB'nin içinde yer aldığı projeler olacağı görülüyor. Dolayısıyla muhatap ne Türkiye ne Türk ekonomisi ne de Türk ordusu. Bu teknik müphemliğin neden yapıldığı sorusu oldukça anlamlı. Bu da bizi üçünde anlama götürüyor; yaptırım siyasal ve jeopolitik anlamı.

Burada birkaç önemli hususun altını çizmekte fayda var. Birincisi, Amerikan yönetiminin kullanılan dil ile verilen mesaj arasında kurduğu müphemlik yaptırım inisiyatifini elinden bırakmamak istemesi ile doğrudan ilgili. Metnin teknik olarak "kime, nasıl uygulanacak" şeklinde ucu açık bırakılması, ABD yönetimine yaptırım aracını "yönetme" imkanı tanıyor. İkinci husus ise S 400 üzerinden oluşan gerginliğin giderilmesi için müphemliğin bilinçli bir şekilde kullanılmış olması. Bu durum uzlaşma için kapı aralamak anlamını taşıyor. Burada hamle yapmak için Türkiye'ye imkan tanındığı anlaşılıyor.

Metnin ötesinde yaptırım kararının iki açıdan ele alınması gerekir. **Birincisi ABD açısından yaptırımın sürdürülebilir bir araç olarak Türk-Amerikan ilişkileri üzerinde gölge olup olamayacağı konusudur.** Türkiye ile Suriye'de PKK-YPG, FETÖ ve daha birçok jeopolitik konuda ortak anlayıştan uzaklaşarak stratejik bir ayrışmaya doğru giderken yaptırım kararının mevcut ayrışmaları daha da derinleştirmesi,

Washington'ı ciddi bir çıkmaz ile karşı karşıya bırakabilir. Biden yönetiminin dış politika başlıkları arasında yer alan konuların, Türkiye ile olan ilgisi ve bağı yaptırımı devam ettirmek ABD için jeopolitik bir maliyetle de sonuçlandırabilir. Amerikan liderliğini, gücünü ve imajını tamir etmeye çalışacak liberal dış politika ekibinin kritik dış politika konularında Türkiye gibi bir ülke ile ilişki biçimini yeniden gözden geçirerek pozisyon alması gerekebilir.

Daha önemli olan husus ise yaptırımın neden olacağı Türk askeri ve savunma doktrin ve stratejilerindeki dönüşüm. **Türkiye'nin Avrupa-Batı savunma mimarisinden giderek dışlanması Türkiye için başka bir savunma mimarisi oluşturma imkanı doğuracağı kesin.** Böylesi bir durumun mutlaka jeopolitik sonuçları olacaktır. Bu nedenle, Biden yönetiminin yaptırımın maliyeti ile yaptırımın neden olabileceği jeopolitik maliyet arasında bir denge bulmak isteyeceğini söyleyebiliriz.

Türkiye ne yapmalı?

Türkiye ise savunma sanayiindeki mevcut dinamikleri dikkate alarak bir planlama yapması gerekiyor. Bu noktada dikkat edilmesi gereken hususların altını çizmekte fayda var. Tedarik zincirinin yeniden organize edilmesi bunların başında geliyor. Alternatif tedarik zinciri kurmak her zaman için mümkün olabilir ancak zaman alır. Yaptırım kararının tedarik zincirini ne ölçüde etkilediğinin tespit edilmesi gerekir.

İkinci önemli husus ise yüksek öncelikli sistem ve platformların, Türkiye'nin içinde bulunduğu tehdit iklimini hesaba katarak ve var olan askeri angajmanlarını düşünerek organize edilmesinde fayda var. Bunun için askeri strateji ile savunma sanayii stratejisini optimum noktada buluşturan bir anlayış inşa etmek gerekiyor. Stratejik önceliği yüksek alanların yerli imkanlarla ya da "Batı dışı savunma endüstrisiyle" yürütülmesi Türkiye için şimdilik en güvenli yol olarak görünüyor.

Son olarak savunma sanayiinin politik-ekonomisinin bugünlerde en fazla dikkat etmemiz gereken yer olduğu çok açık. Adına savunma dediğimiz olgu aslında öncelikle askeri gücünüzü arttırmaya yönelik bir silahlanma süreci. Silahlanmanın da sadece "silaha sahip olmaktan" çok daha derin bir anlamı var. Bu da bizi savunmanın ekonomisine odaklanmayı gerekli kılıyor. Yaptırımın bize hatırlatması gereken en önemli alan burası.

Yasal Uyarı: Yayınlanan köşe yazısı/haberin tüm hakları Turkuvaz Medya Grubu'na aittir. Kaynak gösterilse veya habere aktif link verilse dahi köşe yazısı/haberin tamamı ya da bir bölümü kesinlikle kullanılamaz.

Ayrıntılar için lütfen tıklayın.

YAZARIN ÖNCEKİ YAZILARI

[Tüm Yazıları >](#)

- > **Trump sonrası Ortadoğu: Rüzgar eken fırtına biçer (14.11.2020)**
- > **Yeni Eksen Doğu Akdeniz (5.9.2020)**
- > **Dış politikadan büyük stratejiye AK Parti'nin 19. yılı (15.8.2020)**

